

Kašpar Krása Blanenský a Býčí skála

Vojtěch A. Gregor-Celofán,

doživotní předseda Klubu Kašpara Kráasy pro Severní Ameriku (KKK-SA)

Na webových stránkách býčiskalských jeskyňářů, www.byciskala.cz, se rozvinula debata o Šenkově (Schenkově) sifonu, do roku 1920 konečném bodu-uzávěru jeskyně Býčí skála (Záhada Šenkova sifonu, Kniha návštěv). Byl to skutečně rok 1920 a členové Verein der deutschen Touristen in Brünn, Gruppe für Höhlenforschung (VdT-GfH) pod vedením Günthera Nouackha, kteří sifon překonali?

Popis jeskyně v cestopisu M. J. Hurbana z r. 1839 [1] připouští doměнку, že autor mohl proniknout Šenkovým sifonem na druhou stranu, t.j. do dnešní jeskyně Nová Býčí skála. Podobně lze interpretovat také zmínku V. Černíka v turistickém průvodci z r. 1894. Zmíněný autor dokonce uvádí, *“Konečně zastaví kroky naše hluboké jezero, naplněné studenou a čistou vodou. Strop nad jezerem spouští se na některých místech skoro až ku hladině vody. Vstoupíme do lodičky, sehneme se a za chvíli octneme se na druhém břehu opět ve velké jeskyni, ze které několik chodeb dále vede a bezpochyby tuto jeskyni s jinými spojuje [2]. Než bylo by odvážlivo, pouštět se příliš daleko do toho podzemního labyrintu.”* Tolik V. Šebeček na býčiskalském webu. Zajímavé je, že ani Hurban, ani Černík se nezmiňují o podzemním, perenujícím a šumícím potoku, který Novou Býčí skálou protéká.

Stejně tak zajímavé ne-li zajímavější je sdělení býčiskalského Předsedy. Uvádí, cituji, *“V lese nad koncem Nové Býčí skály byl strom s vyřezaným letopočtem 1904.”*

Při svých bádáních v bývalém Státním archívu v první polovině 70. let jsem byl tehdejší pracovník archívu a mojí platonickou přítelkyní Krasomilou Pohlednou [3] upozorněn na vzácný rukopis. Byl psán v němčině a autoři se z neznámého důvodu podepsali pouze křestními jmény, Max und Moritz [4]. Datum rukopisu bylo téměř nečitelné až na rok – 1909. Abych měl jistotu, že německému textu plně porozumím, přeložil jsem jej do ruštiny.

Pánové Max und Moritz uvádějí, že byli spolupracovníky geniálního Mistra Kašpara Kráasy Blanenského a takto očividnými svědky jeho objevitelského průniku Šenkovým sifonem na konci léta roku 1904. Mistr využil anomálně dlouhého období extrémního sucha. Na Býčí skálu se všichni tři mužové vydali pěšky, z Blanska přes Olomučany. Zpocení, vlekli za sebou a v olomučanském kopci tlačili před sebou osla Pěťu, zapřaženého do dvoukolého vozíku-káry Mistrovy oblíbené značky Mercedes-Menz. V káře byl uložen všechen materiál potřebný k průzkumu včetně proviantu, zejména turistického salámu, hořických trubiček a sudu černoorského piva. Pokladem byl neokolkovaný demijón Mistrovy domácí pálenky Kašparovy jasnozřivé kapky [5]. Zvláštní vodotěsný kufr ukrýval náhradní podvlékačky, tři páry Mistrových polobotek

velikosti č. 16 velice připomínajících dnešní potápěčské ploutve, a – jak jinak – třináct žlutých ponožek.

Po mužném posilnění na tehdy zcela zarostlé louce před vchodem se povedení kumpáni vydali do jeskyně. Pánové Max und Moritz utrpěli šok, když těsně za vchodem spatřili – tmu! “*V té kořalce jest metylohol! Oslepil nás!*”, kvíleli žalostným hlasem. Leč po několika krocích se dostavil efekt zcela opačný, který pány na 100 % přesvědčil o 99.9 % košérové kvalitě Mistrova dmoutu: zrak se jim rozzářil a očima si v jeskynních tmách svítili jako baterkami. Předvídaje tento jev avšak nespoleháje na něj, Mistr Krása vybavil sebe a své dva společníky acetylénovými lampami vlastní konstrukce, tzv. karhany, a pro strýčka Příhodu také bengálskými rachejtlemi.

Tato jasnozřivost se vyplatila. Kousek za Pohanskými kameny naši vykutálení badatelé objevili obrovský kotouč zahradní hadice, tzv. šlauchu. Rozvinutá část šlauchu je bezpečně dovedla jeskynní chodbou k tůni tmavě teskných vod. Jakožto výtečný fyzik a znalec hydraulického paradoxonu, sifonu a násosky, Mistr okamžitě pochopil význam hadice a vzedukoval kdo ji tam zanechal – kdo jiný než Jára Cimrman! [6] Na Mistrův pokyn Max und Moritz pospíšili zpět k Pohanským kamenům, rozvinuli zbytek hadice v kotouči a vytáhli jej ven a přes louku a oujezd do řečiště Křtinského potoka [7]. Když za nimi posléze Mistr dospěl, bylo vše připraveno k velikému experimentu. Max und Moritz jej popisují následujícími slovy (volný překlad z ruštiny): “*Mistr se sklonil nad ústím hadice, pozvedl je a hygienicky otřel žlutou ponožkou. Potom hluboce nadechl, vydechl a nassál. Jeho mohutná hrud' na poněkud kratších nohách se vzdouvala a rozšiřovala ve všech čtyřech dimenzích – měli jsme dojem, že vidíme mýtického Titána, který se vzbouřil proti bohům a rozhodnul se vyssát Poseidonovi životní prostředí (alternativně pohádkového Williama Širokého rozhodnutého vypít moře piva). Nabízeli jsme Mistrovi, že zaběhneme do Františtiny huti a vypůjčíme tam hutnický měch. Leč Mistr jen pohrdavě zavrtěl hlavou. S očima vyvalenýma v bulvy, s rudým obličejem jindy tak klidným a ušlechtilým, s nadouvajícím se břichem a aktivovaným zadním pojistným ventilem, ssál, ssál a ssál...*” Zde je několik řádků nečitelných, zakrývají je husté hnědé skvrny. Rukopis dále pokračuje, “*Po očištění a převleku do náhradních podvlékaček, botou a žluté ponožky, Mistr v sání pokračoval. Po chvíli se ozvalo zabublání, Mistr si odplivl, odkašlal, odfoukl – a z ústí hadice se vyvalila voda!! Och, vítězství, vítězství, vítězství, Mistrovo absolutní vítězství nad přírodou, hydraulikou i bohy! Triumf vůle, vítězství ducha nad hmotou!!”*

Z rukopisu jsem se dále dozvěděl, že po tomto super-úspěchu následoval celonoční Stierfelswandfest v místech, kde nyní stojí chata-základna býčiskalské jeskynní skupiny. Během povodně r. 1972 u chaty tryskaly vodomety a ty vyplavily pohřbené šlupky turistického salámu, plechovou krabici od hořických trubiček a silně zahnědlou žlutou ponožku, což je materiálním důkazem výše uvedeného sdělení. A mezitím voda z hadice tekla, vytékala, tekla a tekla... a furt tekla.

Druhý den ráno badatelé zjistili, že hladina v sifonu poklesla o několik metrů. Na břehu před sifonem se Kašpar Krása Blanenský svléknul do podvlékaček, na levou nohu si navléknul zcela novou žlutou ponožku a obul se do nového páru velestřevců. Jakožto

vášnivý aviátor si nasadil svoji oblíbenou koženou kuklu a letecké brýle s tmavomodrými skélky. S acetylenovou lampou v jedné a klubkem Ariadniny nitě [8] v druhé ruce se zanořil do tajemných vod sifonu. Max und Moritz živě vzpomínají na výkřik, “*Kurva, je to studený*”. Mohutným kraulem Mistr vzápětí zmizel v pravotočivém zálomu. Později pánům vyprávěl, že jej zastavila stropní kulisa zasahující nejméně jeden vídeňský loket pod hladinu, leč jen na chvíli. Mistr vzápětí kulisu podplaval, na zádech a na nádech tak rychle, že ani otevřený plamen jeho acetylenové lampy pod vodou nezhasl!

Zde jest na místě podotknout, že tímto pionýrským a heroickým činem se Kašpar Krása Blanenský zapsal do dějin jako první jeskynní podvodník, tedy speleopotápěč, v Krasu moravském – dlouho před Güntherem Nouackhem, Emilem Buršíkem a Tunálem Karlem Divíškem.

Dle Mistrova vyprávění, zachyceného pány Maxem und Moritzem v nejbarvitějších detailech, doby prodlené za sifonem a délky odvinuté Ariadniny nitě je naprosto jasné, že Mistr Kašpar Krása Blanenský objevil Novou Býčí skálu s podzemním Jedovnickým potokem (“*potok v pravdě čistý a voňavý s havětí drobnou, vesele zurčící, beze splašků, pěny puchu smrdutého, konzerv prázdných a lahví polyethylenových*”). Mistr se evidentně proplazil nízkým polosifonem na konci Velké síně a dosáhl Kufru a Přítokového sifonu. Tomu také nasvědčuje iniciála KKK – Konec Kašpara Krásy, tedy konec Kašparem Krásou dosažený. Nápis objevil autor tohoto článku v r. 1970 v sz. cípu Kufru; v doměnce, že jde o rasistickou provokaci Ku-Klux-Klanu, byl podpis později zničen při odstřelu první čelby tzv. Rudovy štoly v Přítokovém sifonu (dnes Sifon dřiny).

Kašpar Krása zřejmě prozkoumal také komín, dnes nazývaný Odporný, na sz. konci JV-zlomu. Svědčí o tom kulmové valounky zapchané do jeskynní hlíny v tomto komínu ve dvou horizontech, cca. 20 m a 45 m nad potokem. O Mistrovi je obecně známo, že kudy chodil tudy roztrušoval kulmové valounky, tak jako Paleček křemítky, hrabě Monte Christo diamanty a J. Fčelár neolitické střepy. V těsnině 20 m nad potokem Mistr zřejmě posvačil – při horolezeckém průzkumu v r. 1972 tam autor tohoto pojednání našel zplesnivělou šlupku z turistického salámu, další neklamný důkaz Mistrovy přítomnosti.

Z vědeckých rozprav učených pánů Jiřího Kučery a Vladimíra Jančíka-Kemlinga, jakož i z autorova příspěvku o osudech Kašpara Krásy v Americe je zřejmé, že Mistr, byv obdarován okem z Kašparovy krávy, byl výtečným zeměměřičem. Jeho obrovské úspěchy při vyměřování Panamského kanálu byly výsledkem dlouholetého a pečlivého studia zeměměřičství v různých koutech Rakousko-Uherska, a po pádu Habsburků též v první Československé republice. V Býčí skále Mistr použil svých znalostí horizontál a vertikál, ostrých a tupých úhlů, trigonometrie a goniometrických funkcí, to včetně věty kosínové [9], citují, “*Lomikare, Lomikare, toho bohda nebude aby český král ponořen do kapaliny vytlačil součet čtverců nad odvěsnami*”, pro větší jednoduchost vyjádřené vzorcem $a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos a$. Kašpar vyšel z roviny vodorovné nebo-li horizontální a konečný bod KKK promítnul pod úhlem pravoúhlým za pomoci vertikální vertikály na povrch povrchu – a tam, do masivního kmene buku, vlastnoručně vyřezal letopočet 1904.

Tak budiž v pravdě zaznamenáno na věky věkův.

Krleš, amen, šalóm, salám [10] alejkum, Lomikel akhbar, három rom!

Poznámky a vysvětlivky:

KKB – Kašpar Krása Blanenský.

- [1] Cesta Slováka k slovanským bratrom na Morave a v Čechách (alternativně ku bratrům slavenským). Podle KKB Hurban nepřekonal Šenkův sifon, ale tůň, která vznikla v jinak suché chodbě po předcházejícím povodňovém průtahu Jedovnického potoka.
- [2] Cesty po Moravě. Černíkův popis KKB vysvětluje tím, že autor požil příliš mnoho dmoutu nejasného původu, na hladině sifonu si pouštěl papírové lodičky a zbytek je produktem těžce zamhzeného umu.
- [3] Krasomila Pohledná, mezi spolupracovníky a přáteli nazývaná “Princezna”, se později provdala za Miroslava Krále.
- [4] Max und Moritz, synové podomního obchodníka Jonasche (Jonáše), historicky známé postavy, byli stálými a nepostradatelnými kumpány KKB nejen v Býčí skále, ale také v Macoše a v Krásově Moravské krásě, dnes Moravském krasu, vůbec. Jejich písma byla nedávno ostře kritizována na býčískalském webu a nakonec vyškrtána.
- [5] Kašparovy jasnozřivé kapky byly lidově nazývány “montenegrák” a “Bystrozrakého brýle”. Pro jejich nezávadnou kvalitu, jemnou chuť a celkovou zdraví prospěšnost je výrobci pančovaných patoků nazývali “Kašparovy slzy” a “Kašparova bílá hůl”.
- [6] Ten šlauch tam opravdu zanechal Jára Cimrman. Ten se o průnik Šenkovým sifonem bezúspěšně pokoušel před Krásou, během jarní povodně na Jedovnickém potoce. Cimrmanův a pod ním Krásův podpis našel autor tohoto příspěvku v r. 1971 v malé korozní dutině ve stěně chodby před sifonem. Protože by mu to nikdo neuvěřil, oba podpisy raději smazal.
O Cimrmanově roli ve výzkumu krasového toku Jedovnického potoka se zmiňuje kolega P. Kaplan na býčískalských stránkách: *“Dokonce jsem se před časem dozvěděl, že první barvící pokus v systému Rudické propadání-Býčí skála provedl v polovině 19. století regionální génius Jaroslav Cimrman, když do ponoru Jedovnického potoka nalil kád' tiskařské černi a vydal se do Křtinského údolí hledat známky očerněné vody. Jelikož však spěchal do Vídně na seminář teoretických prognostiků, černé vody se nedočkal a tento ojedinělý pokus raději nikdy nikde nepublikoval”*.
- [7] Ariadnina nit bývá v Moravském krasu nazývána nití Hadrianinou, na počest speleoložky zvané Badatelka, vlastním jménem Hadriana z Římsů.
- [8] Natáhnutím šlauchu přes vozovou cestu-úvoz vznikla jízdní překážka. Proto pánové Max und Moritz hadici zakopali a zákop, na Mistrův pokyn, opatřili z každé strany červeno-bílou trojúhelníkovou značkou se symbolem rozvinutého hada a nápisem “Příčná stružka-hrbol”. Byla to první aplikace dopravní značky, ne-li v rakousko-uherské monarchii tak určitě v Moravském krasu.
- [9] Častěji a správněji nazývaná věta Kozinova.
- [10] Samozřejmě turistický.

Tato studie je jednou z kapitol autorova díla *Krásy v Krase*, pojednávajícího o výzkumech a osudech tohoto génia v Moravském krasu.